

Aan: De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum: 28 mei 2024
Portefeuille(s): Economische Zaken
Portefeuillehouder(s): Sofyan Mbarki
Behandeld door: Directie EZC, team DMA
Onderwerp: Toeristische en draagkrachtcijfers gemeente Amsterdam

Geachte leden van de gemeenteraad,

Wereldwijd hebben steeds meer mensen de tijd en de middelen om te reizen en het gevolg daarvan is dat het internationale verblijfstoerisme blijft toenemen. Net als andere steden in Europa is Amsterdam een stad met een grote aantrekkingskracht op bezoekers uit binnen- en buitenland met een toeristisch of zakelijk motief. Deze bezoekers zijn goed voor de werkgelegenheid en een inkomstenbron voor onze congreslocaties, culturele instellingen en het Amsterdamse bedrijfsleven. Tegelijk heeft de populariteit haar weerslag op de stad en daarmee ook op hoe we in Amsterdam wonen, leven en werken. De stroom van bezoekers zorgt voor druk op de voorzieningen en de leefbaarheid voor een deel van onze bewoners. Om Amsterdam leefbaar te houden heeft het college de Aanpak Binnenstad en de Visie Bezoekerseconomie 2035 opgesteld. Een pakket aan maatregelen om de groei te beperken en de overlast tegen te gaan en toe te werken naar een duurzame en evenwichtige situatie in 2035.

In deze brief informeer ik u over de onderzoeken die de afgelopen periode zijn uitgevoerd naar de ontwikkeling van het toerisme in onze stad. Het uitvoeren en publiceren van de onderzoeken gebeurt op basis van de 'Verordening op toerisme in balans Amsterdam'. De onderzoeken geven informatie over de meest recente bezoekersaantallen, de vooruitzichten en het effect wat dit bezoek heeft op de economie en leefbaarheid in onze stad.

Met deze brief bieden we de volgende onderzoeken aan:

- Toerisme in de MRA in 2022-2023
- Tussentijdse resultaten onderzoek dagbezoek 2024
- Bezoekersprognose 2024-2026
- Toeristische draagkracht van wijken in Amsterdam in 2023

Deze onderzoeken zijn uitgevoerd door de afdeling Onderzoek en Statistiek (O&S) van de gemeente Amsterdam. Het onderzoek naar de Toeristische draagkracht van wijken in Amsterdam wordt tweejaarlijks uitgevoerd. Het onderzoek naar Toerisme in de MRA en de Bezoekersprognoses worden jaarlijks door O&S gepubliceerd. Ook wordt er in 2024 door O&S een onderzoek gedaan naar dagbezoekers. In dit onderzoek wordt onder andere onderzocht wat de bezoekersmotieven zijn van deze bezoekers en als ze buiten Amsterdam overnachten waar dit is. De resultaten van dit onderzoek worden naar verwachting eind 2024 gepubliceerd en de

tussentijdse resultaten worden nu al aan de raad gestuurd. In deze brief vatten we de onderzoeken en belangrijkste conclusies samen.

Groei aantal overnachtingen 2023, maar nog steeds minder verblijfsbezoekers dan in 2019

In 2023 wisten zowel dagbezoekers als verblijfsbezoekers Amsterdam weer goed te vinden. Uit de voorlopige cijfers blijkt dat zo'n 15,1 miljoen bezoekers, 25,4 miljoen keer naar Amsterdam kwamen voor een dagje uit zonder overnachting. Deze bezoekers kwamen voor ruim 60% uit ons eigen land zo blijkt uit de voorlopige resultaten van het door O&S uitgevoerde onderzoek naar dagbezoek. Daarnaast sliepen 9,4 miljoen bezoekers 22,1 miljoen nachten in onze stad. Ten opzichte van 2019 (het laatste jaar voor de coronapandemie) is het aantal verblijfsbezoekers nog niet op de 10,2 miljoen van 2019 maar het aantal overnachtingen was in 2023 hoger dan in 2019. Dit betekent dat de gemiddelde verblijfsduur per bezoeker dus is toegenomen.

De cijfers voor dit jaar komen overeen met de vorig jaar gepubliceerde ramingen. In de vorige prognose van 2023-2025 werd verwacht dat het aantal overnachtingen tussen de 20,1 en 23,0 miljoen zou liggen in 2023. Scenario 'Midden' kwam hierbij uit op 21,1 miljoen. Het daadwerkelijke aantal overnachtingen volgens de voorlopige cijfers over 2023 is 22,1 miljoen. Dit is dus tussen scenario 'Midden' en 'Hoog'. De verwachte groei van het aantal bezoekers ligt verder af van het maximum aantal overnachtingen van 20 miljoen zoals deze in de Verordening op toerisme in balans Amsterdam is vastgelegd.

Verder zien we in het rapport dat het aantal zakelijke overnachtingen is toegenomen en daarnaast wordt in het rapport stilgestaan bij de ontwikkeling van het aantal slaapplekken. De capaciteit van de Amsterdamse hotels, hostels en appartementenhotels bedraagt in 2023 circa 41.000 kamers en 92.000 bedden. Het aantal bedden is 1% gegroeid ten opzichten van 2022. Door de aanscherping van het hotelbeleid zullen er op termijn steeds minder hotels bijkomen in Amsterdam. Ook zien we dat het aantal overnachtingen via platforms zoals Airbnb scherp is afgenomen ten opzichte van 2019. Dit komt door de aangescherpte regelgeving op het gebied van particuliere verhuur, die in onze gemeente geldt. Hieronder twee tabellen ter verdieping van de cijfers.

Toeristisch bezoek aan Amsterdam, (afgeronde) absolute aantallen in miljoenen

	2019	2020	2021	2022	2023
verblijfsbezoekers*, waaronder	10,2	3,3	3,1	7,8	9,4
in hotels 1)	9,2	3,0	2,9	7,4	8,9
in woningen/kamers via platforms 2)	0,8	0,2	0,1	0,3	0,4
op kampeer- en huisjesterreinen 3)	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
overnachtingen van verblijfsbezoekers	21,6	6,9	6,6	18,2	22,1
in hotels 1)	18,4	5,8	5,8	16,8	20,4
in woningen/kamers via platforms 2)	2,8	0,7	0,5	0,9	1,3
op kampeer- en huisjesterreinen 3)	0,5	0,4	0,4	0,5	0,5
unieke dagbezoekers 4)	12,6	7,3	6,1	13,4	15,1
dagbezoeken 4)	23,7	13,0	12,4	22,9	25,4

* exclusief verblijf in jachthavens op passantenplekken (ca. 79.000 overnachtingen. Bron: Waterrecreatie BV.)

Capaciteit overnachtingsmogelijkheden Amsterdam, (afgeronde) absolute aantallen en jaar op jaar mutaties in procenten

	aantallen 2019	aantallen 2020	aantallen 2021	aantallen 2022	aantallen 2023	mutatie (%) 2022-2023	mutatie (%) 2019-2023
hotels, hostels en vergelijkbare logiesaccommodaties 1)							
Kamers	37.000	40.000	40.700	41.000	41.000	0	11
Bedden	81.500	88.000	89.500	91.000	92.000	1	13
woningen en kamers aangeboden op Airbnb 2)							
aantal listings	28.400	22.700	21.100	9.600	10.800	13	-62
campings, vakantieparken, huisjesterreinen e.d.							
aantal plaatsen	8.300	7.800	6.500	8.200			

1) Bron: O&S

2) Bron: Wonen/InsideAirbnb, bewerking O&S

Bezoekersprognoses 2024 – 2026: bezoek aan Amsterdam volgt internationale groeitrend

De VN organisatie voor toerisme (UN Tourism) voorspelt dat richting 2030 en verder het aantal verblijfstoeristen zal blijven groeien. Het Nederlands Bureau voor Toerisme en congressen (NBTC) heeft dezelfde verwachting over het aantal bezoeken aan Nederland voor zakelijke of toeristisch redenen. De ramingen die door O&S voor Amsterdam zijn opgesteld, laten eenzelfde groei zien.

In de ramingen worden verschillende scenario's gebruikt om een uitspraak te doen over de ontwikkelingen in de periode 2024-2026. In elk van deze scenario's gaan de onderzoekers er vanuit dat het aantal overnachtingen in de toekomst verder zal toenemen. Zo wordt verwacht dat in 2024 het aantal overnachtingen zal liggen tussen de 22,9 en de 25,4 miljoen (bandbreedte tussen scenario laag en hoog). Ook voorspelt O&S dat deze groei zich in de jaren daarna zal doorzetten en zal resulteren in 23,6 tot 26,6 miljoen overnachtingen in 2026. Daarmee is er nog steeds sprake van groei, maar lijkt deze iets af te vlakken ten opzichte van eerdere jaren. Belangrijk hierbij op te merken is dat het aantal verblijfsbezoekers (in 2023: 9,4 miljoen en in 2026, in scenario midden, 10,5 miljoen bezoekers) minder hard groeit dan het aantal overnachtingen. Dit betekent dat verwacht wordt dat bezoekers per bezoek steeds langer zullen verblijven. Als deze ontwikkeling zich doorzet en minder bezoekers inderdaad langer blijven biedt dit kansen voor spreiding in de meerkernige stad en regio.

Maatregelen blijven nodig om de groei af te remmen

Eind 2022 is de Visie Bezoekerseconomie 2035 vastgesteld met daarbij een pakket aan maatregelen. Het doel hiervan is om de groei te begrenzen, de toeristische sector te verduurzamen en bezoekers en aanbod te spreiden. Ook via de Aanpak Binnenstad zetten wij in op deze doelen door het centrum te transformeren, groeiend bezoek te accommoderen en de overlast, die met overtoerisme gepaard gaat, tegen te gaan. Over de voortgang en uitvoering van deze doelstellingen en maatregelen doen we periodiek verslag, uw raad is hier in januari van dit

jaar over geïnformeerd via de rapportages over 2023 en de plannen van Aanpak Binnenstad en de Bezoekerseconomie voor 2024. De belangrijkste daarvan zijn:

- Het verminderen van het aanbod van toeristische slaapplekken, door de aangescherpte maatregelen voor particuliere vakantieverblijf en de registratieplicht voor particuliere vakantieverblijf met een maximale verhuurtermijn van 30 dagen per jaar. Daarnaast is het hotelbeleid aangescherpt, dit is eerder dit jaar naar uw raad gestuurd. Het doel hiervan is de groei van het aantal kamers af te remmen en op termijn er voor te zorgen dat er helemaal geen nieuwe hotels in de stad komen.
- Het bestemmingsplan winkeldiversiteit, waarmee een stop op toeristenwinkels ervoor zorgt dat het aanbod van winkels meer divers wordt en meer op onze bewoners is gericht.
- Het college is voornemens het aantal riviercruises gefaseerd te halveren en (naar aanleiding van een motie uit de raad) scenario's te onderzoeken over het verminderen van zeevaart en het verplaatsen van de Passenger Terminal Amsterdam (PTA).
- De toeristenbelasting is per 1 januari van dit jaar verhoogd naar 12,5% van de overnachtingsprijs. Met deze maatregel probeert het college bezoek af te remmen en de bezoeker een hogere prijs te laten betalen voor het schoon en leefbaar houden van de stad.
- Ook willen we het beeld dat, potentiële, bezoekers van onze stad hebben veranderen en verbreden en daarmee andere bezoekers naar onze stad trekken. De heroverweging van het stadsmerk en de verschillende ontmoediging- en imagocampagnes maken onderdeel uit van deze doelstelling.

Dit zijn slechts een aantal maatregelen uit een integrale aanpak. Zo worden ook maatregelen genomen om de overlast die de grote aantallen bezoekers met zich meebrengen te verminderen. Zo geldt er een blowverbod en vervroegde sluitingstijd van Horeca in het wallengebied. Ook zet het college in op de ontwikkeling van de bezoekerseconomie in de meerkernige stad, door toeristisch aanbod en bezoek beter te spreiden over alle stadsdelen. Amsterdam loopt internationaal voorop in de aanpak van overtoerisme en werkt sinds dit jaar nauwer samen met Barcelona, Brugge, Florence, Genua en Praag om kennis uit te wisselen en gemeenschappelijke op te trekken richting Brussel. We zijn blij met deze manier van samenwerking en nodigen andere steden uit zich bij deze alliantie aan te sluiten.

In de jaarlijkse rapportages over de Visie Bezoekerseconomie 2035 en de Aanpak Binnenstad benadrukt het college telkens dat alle maatregelen in samenhang met elkaar moeten worden gezien. Niet een individuele maatregel is de ultieme oplossing voor deze maatschappelijke uitdaging. Ook richten veel van de maatregelen zich op de lange- en middellange termijn en hebben daarom niet direct effect op de bezoekerscijfers. Wel is het effect van de maatregelen meegenomen in de scenario's die de onderzoekers van O&S hebben ontwikkeld voor 2025 en verder.

Naast dat wij al deze inspanningen doen hebben we ook te maken met autonome ontwikkelingen (de wereldwijde groei van het toerisme) en veranderingen in landelijk beleid (zoals de aangekondigde verhoging van het btw-tarief voor hotelovernachtingen naar 21% en mogelijke groei van Schiphol). Ook Europees beleid met betrekking tot luchtvaart, de dienstenrichtlijn en vakantieverblijf en mogelijkheden die we al dan niet lokaal krijgen zijn van invloed. Daarnaast kunnen geopolitieke onrust of veranderingen in het financieel economisch klimaat invloed hebben

op de verdere ontwikkeling van het aantal bezoekers. Dit kan zowel zorgen voor meer groei of minder groei.

Toeristische draagkracht van wijken in Amsterdam in 2023

Naast onderzoek naar het aantal bezoekers, onderzoekt de gemeente tweejaarlijks wat de toeristische draagkracht is van wijken in Amsterdam. De toeristische draagkracht is een samenstelling van de toeristische druk en de bezoeker gerelateerde leefbaarheid. Dit onderzoek is eerder uitgevoerd in 2019 en 2021. De uitkomsten van deze onderzoeken worden gebruikt om te zien waar de toeristische druk groot is, waar maatregelen genomen moeten worden om deze druk te verminderen en of en zo ja hoe deze maatregelen een positief effect hebben op de leefbaarheid.

Uit het onderzoek blijkt dat de toeristische draagkracht in de wijken Burgwallen-Oude Zijde, De Burgwallen-Nieuwe Zijde, de Grachtengordel-Zuid, Nieuwmarkt/Lastage en de Oosterparkbuurt het meeste onder druk staat. Ook in andere wijken staat de draagkracht onder druk, zie het schema hieronder. Dit kan zijn door toeristisch bezoek, maar kan ook samenhangen met overlast door bewoners. Uit dit onderzoek blijkt duidelijk dat de toeristische draagkracht is afgenomen. In vergelijking met de vorige meting in 2021 is het aantal buurten dat in de gevarenzone zit, toegenomen van drie naar vijf, waarbij Nieuwmarkt/Lastage en de Oosterparkbuurt nieuw zijn ten opzichte van 2021. Een belangrijke reden hiervoor is dat in 2021 tijdens de coronapandemie het aantal bezoekers in de stad een stuk lager lag dan in 2023. Met de teruggekeerde drukte, verslechtert de draagkracht in meer wijken en op een sneller tempo. Dit is zorgelijk en heeft impact op de levens van de bewoners. Dit is geen verrassing aangezien voor iedereen zichtbaar is dat het aantal bezoekers, en de daarmee verband houdende overlast, sterk is toegenomen sinds het vorige onderzoek.

De uitkomsten van de draagkrachtmetingen vormen aanleiding om extra inzet te plegen in de onder druk staande gebieden. Dit gebeurt onder meer via de Aanpak Binnenstad (via bijvoorbeeld het invoeren van het blowverbod, de vervroegde sluitingstijden op de Wallen), maar ook door het stimuleren van winkeldiversiteit in Centrum, Oost, West en Zuid. Daarnaast worden ook gebiedsoverstijgende-maatregelen genomen die de overlast beperken en/of de leefbaarheid verbeteren. Hierbij kan gedacht worden aan de ingevoerde regels voor particuliere vakantieverblijf en de ambities uit de visie bezoekerseconomie om vraag en aanbod meer te spreiden over de meerkernige stad. Aan het eind van elk jaar wordt aan uw raad gerapporteerd over de resultaten van deze maatregelen.

Toeristische draagkracht in wijken op basis van toeristische druk en bezoekers gerelateerde leefbaarheid 2023

wijken	stadsdeel	toeristische druk	bezoekers gerelateerde leefbaarheid	toeristische draagkracht
Burgwallen-Oude Zijde	Centrum			
Burgwallen-Nieuwe Zijde	Centrum			
Grachtengordel-Zuid	Centrum	zeer hoog	ongunstig	onder druk
Nieuwmarkt/Lastage	Centrum			
Oosterparkbuurt	Oost			
Haarlemmerbuurt	Centrum			
Jordaan	Centrum			
Grachtengordel-West	Centrum			
De Weteringschans	Centrum	hoog/ zeer hoog	matig	
Weesperbuurt/Plantage	Centrum			
Oude Pijp	Zuid			
Nieuwe Pijp	Zuid			
Dapperbuurt	Oost			
Museumkwartier	Zuid			
Bellamybuurt	West	hoog/ zeer hoog	redelijk gunstig	voldoende
Vondelbuurt*	West			

* minder dan 50 respondenten in het onderzoek Wonen In Amsterdam WIA, waardoor resultaten voor deze wijken mogelijk minder betrouwbaar zijn.

Tot slot

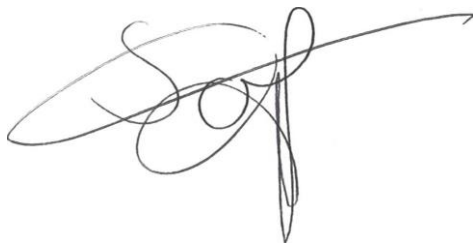
Wereldwijd neemt het toerisme richting 2030 en verder toe en zien we dat de groei van het aantal bezoekers aan Amsterdam deze internationale en nationale trends volgt. Dit laat zien dat de maatregelen die we nemen nodig blijven en dat samenwerking met partners binnen en buiten onze stad en landsgrenzen hierbij onmisbaar is.

Het college blijft met de Aanpak Binnenstad en het Programma Bezoekerseconomie werken aan de ambities richting 2035, maar we zien ook dat we het niet alleen kunnen. Besluiten die op landelijk en Europees niveau genomen worden, zullen effect hebben op het aantal bezoekers in onze stad. Eind 2024 zal ik de raad informeren over wat er het afgelopen jaar is gebeurd en informeer ik u over de inzet van het college in 2025. Hierbij wil ik nogmaals benadrukken dat Amsterdam niet van vandaag op morgen is veranderd en dat dit daarom een opgave is van de lange adem. Ook al nemen we met het blowverbod en de vervroegen van de sluitingstijden in het Wallengebied maatregelen die direct effect hebben toch is het grootste gedeelte van de maatregelen gericht op de lange- en middellange termijn. Hiermee is het effect dat ze hebben nog beperkt zichtbaar in de huidige cijfers. De verwachtingen van de ontwikkeling van toerisme de komende jaren laat zien dat maatregelen nodig blijven om de groei af te remmen, in goede banen te leiden en de overlast te verminderen.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Sofyan Mbarki
Wethouder Economische Zaken

Bijlagen

1. Toeristische draagkracht van wijken in Amsterdam in 2023
2. Toerisme MRA 2020-2021
3. Bezoekersprognose 2024-2026
4. Tussentijdse rapportage dagbezoek